

בראשית
וישב
חיים

סיפור חייו של יוסף, הנער שנמכר לעבד במצרים ועלה שם לגדולה, נמצאים בסוף פרשת השבוע שלנו, על פרשת דרכים.

יוסף נתון בבית הסוהר, על חטא שלא חטא, ללא תקווה לראות שוב אור יום. והנה נקרית בדרכו הזדמנות להוכיח את כישוריו ואולי לזכות בחופשה. שני שרים נכבדים – שר המשקים ושר האופים, הכלואים ביחד איתו, חולמים כל אחד חלום, והם מוטרדים מאוד ממשמעותם. יוסף מציע את כוחו בפתרון החלומות, והם מספרים לו את הפרטים:

בְּחֻלּוֹמִי וְהִנֵּה גֶפֶן לְפָנַי: וּבְגִפְנֵי שְׁלֹשָׁה שָׁרִיגִם וְהִיא כְּפֶרֶחַת עֹלֶתָהּ נֹצֵה הַבְּשִׁילוֹ אֲשֶׁפְלֶתֶיהָ עֲנָבִים: וְכֹס פְּרֵעָה בְּיָדִי וְאֶקַּח אֶת הָעֲנָבִים וְאֶשְׁחַט אֹתָם אֶל כּוֹס פְּרֵעָה וְאֶתֶּן אֶת הַכּוֹס עַל כַּף פְּרֵעָה:

ולעומתו מספר שר האופים:

אֲף אֲנִי בְּחֻלּוֹמִי וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה סְלֵי חֲרִי עַל רֹאשִׁי: וּבִסֶּל הָעֲלִיּוֹן מִכֹּל מֵאֲכָל פְּרֵעָה מַעֲשֶׂה אֲפָה וְהָעוֹף אֲכָל אֹתָם מִן הַסֶּל מֵעַל רֹאשִׁי:

למתבונן השטחי, נראים שני החלומות כמקבילים. כל אחד מן החולמים חולם על המקצוע שלו. וכל אחד מהם שם דגש על המספר 3. שר האופים אף רומז על הדמיון במילותיו " אֲף אֲנִי בְּחֻלּוֹמִי".

אך לתדהמתו של שר האופים, הפתרון שהוא קיבל, הפוך לחלוטין מן הפתרון שקיבל חברו: לשר המשקים אומר יוסף: שְׁלֹשֶׁת הַשָּׂרְגִים שְׁלֹשֶׁת יָמִים הֵם: בְּעוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים יִשָּׂא פְּרֵעָה אֶת רֹאשְׁךָ וְהִשִּׁיבְךָ עַל כַּנֶּדֶף וְנָתַתְּ כּוֹס פְּרֵעָה בְּיָדוֹ כַּמִּשְׁפָּט הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר הֵייתָ מִשְׁקָהוּ: בעוד לשר האופים הוא אומר: שְׁלֹשֶׁת הַסְּלִים שְׁלֹשֶׁת יָמִים הֵם: בְּעוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים יִשָּׂא פְּרֵעָה אֶת רֹאשְׁךָ מֵעֲלֶיךָ וְתָלָה אוֹתָךְ עַל עֵץ וְאֶכֶל הָעוֹף אֶת בְּשָׂרְךָ מֵעֲלֶיךָ: הדברים התקיימו במדויק. אך איך זיהה יוסף את ההבדל בין שני החלומות?

יש מי שהסביר שמה שגרם ליוסף להבין ששר האופים מת, הוא האופן בו העוף אוכל מן הסל שעל ראשו. כאשר אדם הוא חי, אין ציפור שתעז לרדת ולקחת ממנו אוכל, העובדה שכאן נראה העוף יורד על הסל ואוכל ממנו, מעיד שאין מדובר כאן באדם חי.

האפיזודה הזו מזכירה לי משפט מצמרר הנאמר בבתי הכלא בארה"ב כאשר עובר נידון למוות ממקום למקום. כדי להזהיר את הנוכחים, מכריז הכרוז: !! Dead man walking. החלום של שר האופים אומר לנו, שקיים מצב בו אדם נראה חי, ואף מרגיש חי, אך באמת הוא מת. וכך אומר גם ר' נחמן מברסלב:

יש בני אדם הישנים כל ימיהם, ואף שהבריות סבורים שהם עובדים את ה' ועוסקים בתורה ובתפילה אין לה' כל נחת מהם...¹

יש להכניס חיים לחיים. לא להסתפק במה שיש, לא לחיות רק מכח האינרציה, אלא מתוך החלטה ומתוך מודעות, ורצון להתעלות תמידית.

שבת שלום

יעקב (יוקי) מאיר

¹ מובא אצל הרבנית יהודית קוק בספר "ר' נחמן מברסלב, עיונים בסיפוריו" עמ' 74